

Posudek oponenta na doktorskou disertační práci

Název práce: Shodné znaky islámského a židovského radikalismu na počátku 21. století

Autorka práce: Mgr. Bohumila Vacková

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Bedřich Nosek, CSc.

Oponent práce: Doc. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, PhD.

Předložená disertační práce se zabývá aktuálním a z vědeckého hlediska důležitým tématem islámského a židovského radikalismu na počátku 21. století. Autorka se dle vymezení cílů na str. 14 soustředí na srovnání společných znaků islámského a židovského radikalismu a na „aplikaci“ na českém území (čímž zřejmě myslí výzkum projevů či dopadů obou fenoménů v ČR). Dopady v ČR jsou přitom sledovány především v bezpečnostní oblasti, přičemž práce je zpracována v doktorském studijním programu teologie.

Na práci lze ocenit snahu o inovující přístup k tématu, využití řady relevantních pramenů a dobrou jazykovou úroveň. Za hlavní problémy naopak považují sporné celkové pojetí (jedná se o teologickou studii nebo bezpečnostní analýzu?), nestejnou strukturu kapitol 1 a 2 (tedy klíčových prvků srovnávání, velmi dobře je naopak v tomto směru zpracována čtvrtá kapitola) a nezohlednění celkových vztahů ČR k islámu a židovství, které determinuje i radikalizaci na českém území (židovské a muslimské tradice v ČR, vztah k Izraeli a blízkovýchodnímu konfliktu, islamofobie a antisemitismus apod.). U obhajoby proto považují za potřebné objasnit následující otázky:

1. Jakým základním prizmatem je zpracovávané téma nahlíženo? Proč v práci není obsažena alespoň obecná úvaha nad vztahem teologie a bezpečnostních studií?
2. Proč se u srovnání shodných znaků autorka zaměřuje pouze na formu šíření víry (charita, náboženské školy apod.), ne na teologický obsah (vztah k původním náboženským textům jejich aplikace na realitu 21. století, konstrukce nepřátel apod.), včetně případného rozvoje na českém území či alespoň na postoje náboženského učení radikálů k soudobým českým realitám (např. vztah k bezvěreckému českému prostředí, k zahraniční politice ČR, k homosexualitě apod.)?
3. Jak vlastně autorka pojímá radikalismus a jaký je v její práci vztah mezi radikalismem, fundamentalismem, extremismem a terorismem?
4. Autorka avizuje využití metody konkurenčních hypotéz (s. 15). Kde ji v práci konkrétně využívá a jaký mělo toto využití přínos pro dosažení cílů práce?
5. Proč je v práci z oboru teologie věnována pozornost podrobnému vymezení kompetencí zpravodajských služeb a dokonce Společné zpravodajské skupiny? A když už je pozornost věnována zpravodajským a policejním složkám, proč ne třeba právním možnostem a zkušenostem s represí vůči terorismu a náboženskému extremismu?
6. Existují shodné znaky, pokud se týká pozice islámských a židovských radikálů uvnitř jejich náboženských komunit (vztah liberálních a ortodoxních židů a umírněných a fundamentálních muslimů) a vnímání islámského a židovského radikalismu ze strany české veřejnosti?

S ohledem na řadu podnětných pasáží mohu práci doporučit k obhajobě, avšak trvám na výše zmíněných kritických připomínkách. Považuji proto u obhajoby za potřebné důkladně objasnit pojetí práce a odpovědět na položené otázky.

V Brně, 12. 8. 2011, Miroslav Mareš